

”Inget slår ett bra KÅSERI”

*Göran
Everdahl*
arbetar med radio,
tv, tidningar och
böcker. Och han
betraktar omdömet
kåserande som
högsta beröm.

Av MALIN EIJDE
Foto PERNILLA SJÖHOLM

tt skriva är ett ensamt yrke. För att bryta detta tillstånd ser Görän Everdahl till att då och då ägna sig åt andra, mer sociala sysslor. Han är en av Spanarna, som delger lyssnarna sina iakttagelser av trender i vår vardag i radions P1. Han recenserar också film i SVT:s Go'kväll och poddar om film och tv med kritikerkollegan C-G Karlsson och tecknaren Johan Andreasson.

Dessutom har han skrivit en bok om leenden tillsammans med vännen och Spanar-kollegan Per Naroskin. Arbetet med boken började emellertid med att ett virus dök upp och rörde om lite i grytan.

– Det var Pers idé att vi skulle skriva en bok om leenden, som skulle vara lättsam men ändå ha något slags tyngd – och som man skulle lära sig något av, säger Görän Everdahl.

Per Naroskin är psykolog och psykoterapeut, och fick den psykologiska författarbiten på sitt bord. Görän Everdahl fick ta hand om leendets kulturella sammanhang. Sedan var det bara att skrida till verket. Lokaler var bokade. De hade också

gjort ett schema för att de skulle kunna skriva delar tillsammans och sitta i närheten av varandra. De ville vara delaktiga i varandras processer även om de skrev var för sig.

– Sedan kom coronan och då var det inte riktigt läge att arbeta så. Vi fick skriva våra enskilda kapitel på varsitt håll och sedan läsa varandras texter och tycka till.

ATT VARA TVÅ om att skriva en bok är inget problem om man uppskattar varandras språk, menar Görän Everdahl. Man behöver inte uttrycka sig

exakt likadant, men man bör ha liknande stilideal och får inte ha för starkt ego: ”man måste kunna ta emot kritik.”

– Till och med i slutarbetet, när det är bråttom och man måste ta snabba beslut och man går igenom samma text för hundrade gången och är jätteless, så har samarbetet faktiskt fungerat bra. Vi har inte grälat en enda gång.

Kanske har Görän Everdahl och Per Naroskin haft nytta av sin gemensamma bakgrund i Spanarna. Det är radio-programmet som bygger på en gammal debattmodell från anti-

ken, där man ska ha tre exempel som styrker en tes, och avrunda med en tes om vad som kommer att hända i framtiden.

– Vi lärde känna varandra i den här ganska konfrontationsalstrande miljön som Spanarna ändå är, där man ska försvara sin tes och attackera de andras, men med en väldigt godmodig ton för det mesta.

Spanarna är en långkörare och ett exempel på hur det som kan framstå som spontant och improviserat är minutiöst förberett och relativt manusbundet. Detsamma gäller filmrecensionerna som Görän Everdahl levererar i Go'kväll. Förberedelserna är desamma, oavsett om han ska prata film i tv-soffan eller skriva en recension för en tidning. Det som →

**GÖRAN
EVERDAHL**

Född:
1964 i Piteå.

Familj:
Ensamstående allergiker
som fantiserar
om hund och katt.

Yrke:
Författare och
frilansjournalist med inriktning
på film och kultur.
Känd från Sveriges Radios
Spanarna och Sveriges
Televisions Go'kväll.
Har filmpodden Everdahl
& Karlssons film tv.

3 förebilder:
Torsten Ljungstedt,
Bodil Malmsten och
Hjalmar Bergman.
”Alla tre har på olika sätt ett
väldigt effektivt och stil-
fullt språk. Sedan går det
hand i hand med att de har
något att berätta. Man kan
ha något att berätta utan
att ha ett språk. Men det är
fullständigt meningslöst att
ha ett vackert språk utan att
kunna förmedla något.”

Favoritord:
Jag gillar ordet *bralla*.
Det låter kul.

”Jag är en sån där sistaminuten-skrivare”, säger Göran Everdahl, som ofta skriver manus till Spanarna bara timmar innan programmet ska spelas in.

skiljer sig är framförandet. I tv kan man inte bara recitera recensionen rakt upp och ner.

– Idealet är att ha någon rolig eller minnesvärd formulering i varje ”prata”, alltså i varje enskilt snack mellan klippen. Det är bra att det finns någonting som bildar en krok, och ger något slags märg eller ryggrad. Mardrömmen är att sitta där och allt bara flyter ut.

Han beskriver det som en vilja att skapa något ”kul”, och få något minnesvärt att hända, även om det är så litet att ingen utöver han själv är medveten om det. Eftersom det handlar om småsaker är det svårt att skriva en exakt manual för hur det går till. Men ett exempel hämtar Göran Everdahl från en tidig medverkan i morgontv när han recenserade Woody Allen-filmen *Dur och moll*.

– Då fick jag tillfälle att citera Expressen, som i början av Woody Allens karriär beskrev honom som ”en amerikansk Östen Warnebring”. Kanske för att han hade glasögon? Ingen är beredd på Östen Warnebring!

DET SKA VARA roligt. Det återkommer Göran Everdahl till gång på gång. Som pojke i uppväxtorten Umeå blev han en storläsare som tillbringade mycket tid på biblioteket. Favoriterna hette Charles Dickens, Mark Twain, Tove Jansson och Hjalmar Bergman. Stora berättare som vågade vara underhållande.

– De har alla det gemensamt att man får ha roligt, man får skratta, samtidigt som det handlar om omfattande frågor, sociala orättvisor – och i Tove Janssons fall existentiella frågor, säger Göran Everdahl. Och det finns hela

tiden roliga ord. Om man tar Tove Jansson så uppfann hon ju en massa ord, med sina *hemuler* och *toffslor* och *viffslor* och *hattifnattar*. Jag är inte den första som har inspirerats av det, men jag har aldrig bekymrat mig om att tas på allvar. Det

tog texterna på allvar. I dag välkända skribenter som Calle Norlén och Susanne Ljung arbetade där samtidigt, och de drevs alla av liknande ideal: att skriva snärtigt och humoristiskt i anglosaxisk anda.

Det är fortfarande en driv-

”Idealet är att ha någon rolig eller minnesvärd formulering i varje 'prata'”

har aldrig varit någon målsättning för mig. Jag blir snarast rädd när det händer.

Andra förebilder hittade han bland 1970-talets kåsörer. En sorts ordens finmekaniker, som Red Top och Åke Cato, som med pennan som verktyg fick språket att svänga. Även om han rätt tidigt blev varse att ordet *kåserande* inte skulle uppfattas som en komplimang.

– Jag skulle inte bli förolämpad om någon sa att min stil var kåserande; det skulle jag ta som högsta beröm. För inget slår ett bra kåseri. När de är som bäst så är det verkligen nästan som ett språkfrosseri. Det är vad de är till för.

Ordval och formuleringskonst är ett utmärkt sätt att uppnå en komisk effekt, och Göran Everdahl gillar ord. Som nybakad journalist från Stockholms universitet fick han dessutom chansen att finpolera språket på Veckorevyn. Det var 1990-tal och Veckorevyn var en tidning som sysslade med mode och skvaller, men där man också

kraft för Göran Everdahl, som lyfter fram både klarhet och kvickhet som det alltid eftersträvasvärda i språket.

– Jag är son till två svensk-lärare. ”Det dunkelt sagda är det dunkelt tänkta” har jag fått mig itutat, och det håller jag med om till hundra procent. Jag ser ingen som helst charm i det luddiga, oklara eller mystiska.

TYDLIGHETEN hänger ihop med den kvickhet som Göran Everdahl håller högt ifråga om stilideal. Uttrycket att *vara kvick* associeras ofta med att skämta och få ett skratt. Men går man djupare i analysen menar han att kvickhet handlar om att vara så klar och tydlig i sin kommunikation att man kan hoppa över ett mellanled, och få läsaren eller lyssnaren att förtjust hoppa till.

– Kvickhet är inte direkt ett skämt; det är en form av snabbkommunikation som blir så snabb att den är abrupt. Det blir en glad överraskning så att man skrattar. Och det är något att sträva efter. ☺